

Maria Gabánková – Tělo a slovo
Květen 2019 – Kostel u sv. Martina ve zdi
www.paintinggalleries.ca



Narozena 18. 7. 1951 v Ostravě. Od roku 1968 žije v Kanadě. Vyrůstala s bratrem Janem v rodině malířů Antonie Laníkové-Gabánkové a Jozefa Gabánka. Žije v Torontu se svým manželem Alešem Březinou od roku 1983.

Studium: Lidová škola umění v Ostravě, University of British Columbia, Vancouver; Montreal School of Art and Design, Vancouver School of Art, Art Students League of New York.

Působila jako pedagog v letech 1990 - 2015 na Ontario College of Art and Design University v Torontu, kde učila figurální kresbu a malbu. Vedle toho, byla zakládajícím členem galerie Loop v Torontu, působila v uměleckých porotách, na konferencích a ve filmové a divadelní tvorbě.

Vystavuje kresby a malby od roku 1980 v Kanadě a ve světě. Poslední kanadské samostatné výstavy:

Home/Residents & Dissidents v Torontu v Galerii Loop v únoru 2016 a letos se zúčastnila panelové diskuse a výstavy při konferenci *What does it mean to be human?* na Wycliffe College - Torontská univerzita.

Dále vystavovala v Bratislavě v roce 2001 (Galerie Michalský dvor); v Praze 2005 kolektivní výstava *ART Canada 5*, (Výstavní síň Novoměstské radnice), samostatně *Podobenství těla* v Hradci Králové 2011 (v Galerii Na Hradě), v Ostravě 2014 samostatně *Neodcházení* (Slezskoostravská galerie), v Praze – Vršovcích (modlitebna ČCE) a v Rentzově muzeu – Kuks 2017 *Čas sochy*.

Portrétovala přední světové osobnosti: spisovatele Josefa Škvoreckého, Zenu Salivarovou, básníka Karla Kryla, skladatele Oskara Morawtze, klavíristu Antonína Kubálka, sportovce krasobruslařky Áju Vrzáňovou a Miladu Kubíkovou a hokejistu Miroslava Fryčera. Pravidelně dělá portréty pro Kanadskou zemědělskou Halu slávy v Torontu.

Výstava *Tělo a slovo* reprezentuje části několika sérií, které spojuje téma lidského těla jako poetické metafory. Pozorování lidské postavy a hledání způsobů jak ji výtvarně zpracovat jsou zde podstatou tvůrčího procesu. Jde o cestu poznávání reality nebo sdělení pravdy vnímané skutečnosti. Vizuální vnější podoba se pojí s vnitřní oblastí citu, ducha a myšlenky. Zabývá se duchovním výrazem a otázkou víry v Boha.

V sérii *Podobenství těla* navazující na parabolou z Lukášova Evangelia 6,39 (Zdali může slepý slepého vésti? Zdaž oba do jámy neupadnou?), se postavy těch, kteří vedou i těch, kteří jsou vedeni pohybují bez cíle, klopýtají a propadají se bílým slepým prostorem a tápou po smyslu a naději.

V jedné části *Podobenství těla* je výchozím bodem kreseb a obrazů právě podobenství o slepci. K jeho interpretaci používá odkazy na neklid ve společnosti způsobený globální hospodářskou a politickou nejistotou, korupcí a zmatkem, aby se takto navodila současná paralela biblického zobrazení.

Gabánková, kterou přitahuje znepokojující vyobrazení a tajemný význam obrazu Pietra Bruegela (1524-1569) s názvem *Podobenství o slepci*, „vstoupila“ do Bruegelova výtvarného myšlení tím, že namalovala části jeho obrazu a umístila je do vizuálního dialogu s postavami a fragmenty událostí dnešní doby. A pátrá po tom, jak budou rezonovat a proměňovat se.

Postavy oscilují mezi bolestí smutku a nadějí, životem a smrtí. Jejich vnitřní záhada a napětí vyvolávají záblesk naděje, světlo, které rozežene temnotu. Inspirací k obrazům série *Čas sochy* byly opakované studijní návštěvy barokního komplexu v Kuksu, kde se nacházejí alegorické sochy *Neřestí a Ctností* Matyáše Brauna.

Série přináší vizuální meditace o tom, do jaké míry mohou být tyto myšlenky vytesané do kamene významné, anebo naopak jsou redundantní v našem současném světě ovládaném počítači a spotřební ideologií. Kresbou a malbou se propracovává do Braunovy barokní alegorie k zásahům jakéhosi ožívování soch, použitím prvků živých tváří, rukou nebo detailů technologie komunikace.

„Ve spojitosti s předcházející tvorbou mě zajímá, *jak Boží tajemství může pronikat do úplně obyčejných každodenních úkazů* (Pascal Quignard). Jak postava Maří Magdaleny, se svými vášněmi, protiklady a meditací, je přítomná v každé ženě. Jak přemýšlíme v současné společnosti o skutečnosti a tajemství života a smrti.“

Zdá se, že umění portrétu se už příliš nepěstuje. Barevná fotografie, mnohem lacinější prostředek, jak zachytit lidskou tvář, jej z větší části nahradila. Jenže ani nejcitlivější fotograf, vybavený nejlepší kamerou, nedokáže udělat to, co malíř. Proto máme tak rádi Marii Gabánkovou.

V tvářích na jejích obrazech je cítit teplotu těla, texturu kůže a za tím charakter člověka.

Nelze to nazvat jinak než dokonalé řemeslo.

A dokonalé řemeslo nelze nazvat jinak než umění.

Josef Škvorecký

Mám ráda Mariiny portréty, zejména těch krásných dívčích tváří, mám ráda její experimenty s prázdnými šaty bez těl, mám ráda její realistické malby a mám ráda Marii. Obdivuji její píli a tvořivost, hledání a věčnou snahu najít to právě vyjádření. Myslím, že se jí to daří. Ovšem za drahou cenu uměleckých nejistot. Ty má ale každý poctivý umělec ať již malíř, sochař, básník nebo spisovatel románů. Hledáme a tápeme všichni. A učíme se bez přestání.

Zdena Salivarová